

“Tīrā” autotransporta iepirkumi

Publisko iepirkumu likuma 54. pantā un Sabiedrisko pakalpojumu iepirkumu likuma 21. pantā pārņemtas Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2019/1161 (2019. gada 20. jūnijs), ar ko groza Direktīvu 2009/33/EK par “tīro” un energoefektīvu autotransporta līdzekļu izmantošanas veicināšanu prasības. Direktīvā ir noteikts sasniedzamais mērķis Eiropas Savienībai kopumā un katrai dalībvalstij mērķrādītāji, iepērkot “tīru” un energoefektīvu autotransportu.

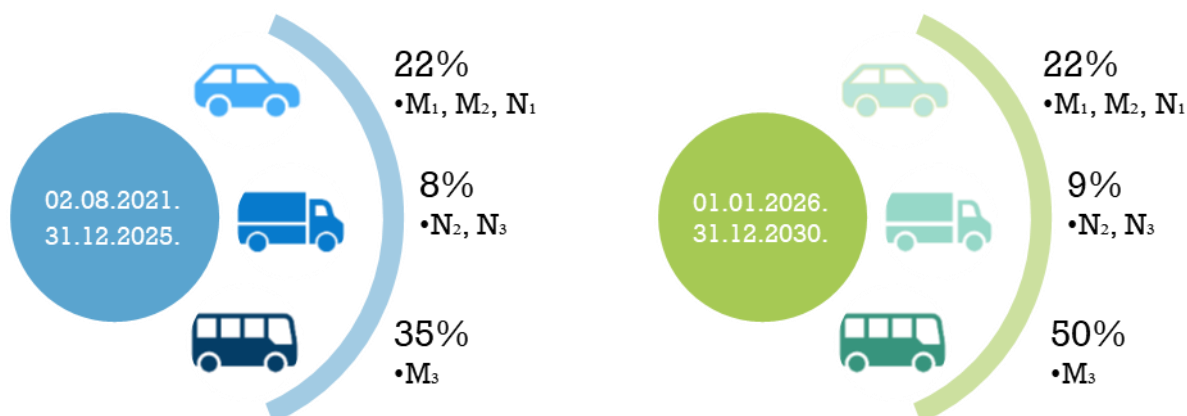
Publisko iepirkumu likuma 54. panta un Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likuma 21. panta pirmā daļa attiecas uz jebkuru M un N kategorijas transportlīdzekļu iepirkumu, ko veic saskaņā ar attiecīgo likumu regulējumu, proti, katrā M un N kategorijas transportlīdzekļu iepirkumā pasūtītājs vai sabiedrisko pakalpojumu sniedzējs ņem vērā to ekspluatācijas ietekmi uz enerģētiku un vidi un šajā nolūkā izvērtē vismaz enerģijas patēriņu un oglekļa dioksīda, slāpekļa oksīdu, metānu nesaturošo ogļūdeņražu un cieta daļiņu emisiju skaitu, pašam pasūtītājam vai sabiedrisko pakalpojumu sniedzējam nosakot to tehniskajā specifikācijā vai saimnieciski visizdevīgākā piedāvājuma vērtēšanas kritērijos. Taču uz noteiktu apjomu iepērkamo transportlīdzekļu papildus ir attiecināmas “tīro” transportlīdzekļu prasības.

Apskatītās tēmas

Latvijai sasniedzamais “tīro” transportlīdzekļu iepirkuma mērķis.....	2
Autotransporta līdzekļu kategorijas, uz kurām attiecas prasības	3
Autotransporta līdzekļi, uz ko neattiecas prasības	4
Kas ir “tīrs” autotransporta līdzeklis?	6
“Tīrs” M_1 , M_2 vai N_1 kategorijas autotransporta līdzeklis	6
“Tīrs” un bezemisiju lielas noslodzes N_2 , N_3 vai M_3 kategorijas autotransporta līdzeklis	6
Autotransporta līdzekļu iepirkumu veikšana – kā sasniegt noteikto mērķi	8
Paziņojumu aizpildīšana Publikāciju vadības sistēmā.....	12
Informācijas sniegšana pārbūves gadījumā	13
Mērķu izpildes novērtēšana	14
Piemēri iepērkamo “tīro” autotransporta līdzekļu skaita aprēķināšanai	15

Latvijai sasniedzamais “tīro” transportlīdzekļu iepirkuma mērķis

Sasniedzamie mērķrādītāji¹ noteikti atsevišķi diviem pārskata periodiem un atkarībā no iepērkamo transportlīdzekļu kategorijas (to grupas):

Prasības attiecas uz iepirkumiem (iepirkuma procedūrām un arī iepirkumiem Publisko iepirkumu likuma 9. panta kārtībā) par:

- **autotransporta iegādi,**
- **nomu,**
- **noteiktiem pakalpojumiem** – ja Publisko iepirkumu likuma vai Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likuma kārtībā veikta pakalpojumu iepirkuma līgumcena sasniedz Ministru kabineta noteikto līgumcenu robežvērtību² un iepirkuma priekšmetam piemēro CPV kodus:
 - Sabiedriskie autotransporta pakalpojumi (60112000-6);
 - Īpaša nolūka pasažieru autopārvadājumu pakalpojumi (60130000-8);
 - Neregulāri pasažieru pārvadājumi (60140000-1);
 - Atkritumu (sadzīves) savākšanas pakalpojumi (90511000-2);
 - Pasta transports (60160000-7);
 - Paku pārvadāšanas pakalpojumi (60161000-4);
 - Pasta piegādes pakalpojumi (64121100-1);
 - Paku piegādes pakalpojumi (64121200-2).

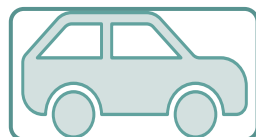
Vienlaikus atbilstību “tīrā” transportlīdzekļa kritērijiem var nodrošināt un attiecīgos transportlīdzekļus ņemt vērā mērķrādītāju izpildē, ja tiek veikta esošu transportlīdzekļu pārbūve jeb modernizācija, lai tie atbilstu “tīra” autotransporta līdzekļa kritērijiem.

¹ Papildus skatīt par “tīrā” transportlīdzekļu mērķrādītāju sasniegšanu [Iepirkumu uzraudzības biroja tīmekļvietnē](#)

² Ministru kabineta 2017. gada 28. februāra noteikumi Nr. 105 “[Noteikumi par publisko iepirkumu līgumcenu robežvērtībām](#)”

Autotransporta līdzekļu kategorijas, uz kurām attiecas prasības

M kategorija – mehāniskie transportlīdzekļi, kas konstruēti un izgatavoti galvenokārt pasažieru un viņu bagāžas pārvadāšanai

M₁ kategorija - viegie pasažieru automobiļi, miniveni

- līdz 8 sēdvietām + vadītājs, nav paredzētas stāvvietas

M₂ kategorija - mikroautobusi un autobusi

- vairāk kā 8 sēdvietas + vadītājs, masa nepārsniedz 5 t, ir/nav stāvvietas

M₃ kategorija - trolejbusi un pilsētas tipa autobusi

- vairāk kā 8 sēdvietas+ vadītājs, masa pārsniedz 5 t, ir/nav stāvvietas

Eiropas Komisijas noteiktais sasniedzamais mērķis lielas noslodzes M₃ kategorijas autotransporta līdzekļu iegādē attiecas tikai uz I un A klases autotransporta līdzekļiem:

- I klase – pārsniedz 22 pasažierus, neskaitot vadītāju, ir konstruēts ar stāvvietām, lai nodrošinātu biežu pasažieru kustību (piemēram, pilsētas sabiedriskais transports)
- A klase – nepārsniedz 22 pasažierus, neskaitot vadītāju, paredzēts stāvošu pasažieru pārvadāšanai, ir sēdvietas un arī stāvvietas.³

Saskaņā ar pieeju, kas ievērota Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (EK) Nr. 661/2009² un Apvienoto Nāciju Organizācijas Eiropas Ekonomikas komisijas (ANO/EEK) noteikumos Nr. 107, M₃ kategorijas autotransporta līdzekļi ar pasažieru stāvvietām, kas dara iespējamu biežu pasažieru kustību, ir uzskatāmi par pilsētas autobusiem, savukārt M₃ kategorijas autotransporta līdzekļi, kur pasažieru stāvvietu gandrīz nav vai nav nemaz, ir uzskatāmi par tālsatiksmes autobusiem. Uz tālsatiksmes autobusiem, ņemot vērā tirgus attīstības līmeni un ekspluatācijas prasības, “tīrā” autotransporta līdzekļa prasības nav attiecināmas.

³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 661/2009 (2009. gada 13. jūlijs) par tipa apstiprināšanas prasībām attiecībā uz mehānisko transportlīdzekļu, to piekabju un tiem paredzēto sistēmu, sastāvdaļu un atsevišķu tehnisko vienību vispārējo drošību (<http://data.europa.eu/eli/reg/2009/661>)

N kategorija – mehāniskie transportlīdzekļi, kas konstruēti un izgatavoti galvenokārt kravu pārvadāšanai

N₁ kategorija - komerctransports - pikapi, furgoni

- maksimālā masa nepārsniedz 3,5 tonnas

N₂ kategorija - komerctransports

- masa pārsniedz 3,5 tonnas, bet nepārsniedz 12 tonnas

N₃ kategorija - smagais komerctransports

- masa pārsniedz 12 tonnas

Autotransporta līdzekļi, uz ko neattiecas prasības

Izņēmumi ir *autotransporta līdzekļi, kuriem ir specifiskas īpašības, kas saistītas ar to ekspluatācijas prasībām:*

- lauksaimniecības vai mežsaimniecības autotransporta līdzekļi⁴,
- divu riteņu vai trīs riteņu autotransporta līdzekļi un kvadricikli⁵,
- kāpurķēžu autotransporta līdzekļi,
- autotransporta līdzekļi, kas ir konstruēti un izgatavoti vai pielāgoti vienīgi bruņoto spēku vajadzībām,
- autotransporta līdzekļi, kas ir konstruēti un izgatavoti lietojumam galvenokārt būvlaukumos vai karjeros, ostās vai lidostās,
- autotransporta līdzekļi, kas ir konstruēti un izgatavoti vai pielāgoti civilās aizsardzības dienestu, ugunsdzēsības dienestu un sabiedriskās kārtības uzturēšanas dienestu vajadzībām,
- jebkuru pašgājēju transportlīdzeklis, kas ir īpaši konstruēts un izgatavots, lai veiktu darbu, un kas tā konstrukcijas īpatnību dēļ nav piemērots pasažieru vai kravu pārvadāšanai, un kas nav mehānisms, kurš ir uzmontēts uz mehāniskā autotransporta līdzekļa šasijas,
- bruņotie autotransporta līdzekļi,
- neatliekamās medicīniskās palīdzības autotransporta līdzekļi (M kategorijas autotransporta līdzeklis),
- katafalkautomobiļi (M kategorijas autotransporta līdzeklis),
- ratiņkrēsliem pieklūstamie autotransporta līdzekļi (M₁ kategorijas autotransporta līdzeklis);
- autoceltņi (N₂ kategorijas autotransporta līdzeklis ar celtņi, kura cēlējmoments ir 400 kNm vai lielāks).

! Pasūtītājam, iepērkot autotransportu, kas ietverts izņēmumos, ir precīzi jānorāda CPV kods.

⁴ definēti Eiropas Parlamenta Un Padomes Regula (ES) Nr. 167/2013 (2013. gada 5. februāris) par lauksaimniecības un mežsaimniecības transportlīdzekļu apstiprināšanu un tirgus uzraudzību

⁵ definēti Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 168/2013 (2013. gada 15. janvāris) par divu riteņu vai trīs riteņu transportlīdzekļu un kvadriciklu apstiprināšanu un tirgus uzraudzību

Kas ir “tīrs” autotransporta līdzeklis?

Katrai autotransporta līdzekļu kategorijai (kategoriju grupai) konkrētā pārskata periodā ir noteiktas atšķirīgas pazīmes, lai attiecīgās kategorijas (kategoriju grupas) transportlīdzekli atzītu par “tīru”.

“Tīrs” M₁, M₂ vai N₁ kategorijas autotransporta līdzeklis atbilst prasībām:

Līdz 2025. gada 31. decembrim	
CO ₂ g/km	50
Gaisa piesārņotāju RDE* kā procentuālā daļa no emisiju robežvērtībām**	80%
No 2026. gada 1. janvāra	
CO ₂ g/km	0
Gaisa piesārņotāju RDE* kā procentuālā daļa no emisiju robežvērtībām**	Nepiemēro

*RDE – Deklarētās maksimālās emisijas reālos braukšanas apstākļos, kas izteiktas kā daļiņu skaits (PN) #/km un slāpekļa oksīdi (NO_x) mg/km. RDE vērtību norāda automobiļa atbilstības sertifikāta 48.2. punktā⁶, ko nosaka individuāli katram automobilim pēc tam, kad tas ir saražots.

**Emisiju robežvērtības⁷ noteiktas Regulas (EK) Nr. 715/2007 I pielikumā vai turpmākos to aizstājošos aktos.

! Lai automobilis atbilstu “tīrā” autotransporta līdzekļu prasībām, ir jāizpildās abiem minētajiem rādītājiem.

Papildus skatīt informāciju tīmekļvietnē – kur CSDD informē, vai ir reģistrēts kāds jauns “tīrajām” prasībām atbilstošs transportlīdzeklis, kas nav elektroauto.

! Attiecīgi secināms, ka jau šobrīd faktiski tikai elektroauto atbilst “tīrā” autotransporta līdzekļu prasībām, jo tirgū nav pagaidām konstatējami tādi autotransporta līdzekļi, kas spētu izpildīt abus iepriekš minētos rādītājus – CO₂ un RDE.

(papildināts 29.11.2023.)

⁶ atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2007/46/EK (*) IX pielikumam

⁷ Regulas (EK) Nr. 715/2007 I pielikums

“Tīrs” un bezemisiju lielas noslodzes N₂, N₃ vai M₃ kategorijas autotransporta līdzeklis atbilst prasībām:

“Tīrs” lielas noslodzes autotransporta līdzeklis ir N₂, N₃ vai M₃ kategorijas elektrotransportlīdzeklis vai autotransporta līdzeklis, kas darbināms ar

- alternatīvām degvielām, izņemot degvielas, kuras neatbilst zemam netiešās zemes izmantošanas maiņas riskam atbilstoši normatīvajiem aktiem par biodegvielu un bioloģisko šķidro kurināmo ilgtspējas kritērijiem, to ieviešanas mehānismu un uzraudzības un kontroles kārtību;
- šķidrām biodegvielām, sintētiskām vai parafinizētām degvielām, minētās degvielas netiek jauktas ar tradicionālajām fosilajām degvielām.

Lielas noslodzes bezemisiju autotransporta līdzeklis – “tīrs” N₂, N₃ vai M₃ kategorijas elektrotransportlīdzeklis vai autotransporta līdzeklis, kas darbināms ar

- alternatīvām degvielām, izņemot, kas neatbilst zemam netiešās zemes izmantošanas maiņas riskam, bez iekšdedzes motora;
- ar tādu iekšdedzes motoru, kur:
 - emisijas ir mazāk nekā 1 g CO₂/kWh, mērot saskaņā ar regulu Nr. 595/2009⁸ (Euro VI);
 - emisijas ir mazāk nekā 1 g CO₂/km, mērot saskaņā ar regulu Nr. 715/2007⁹ (Euro V un Euro VI).

! Lai automobilis atbilstu bezemisiju autotransporta prasībām, ir jāizpildās abiem minētajiem rādītājiem – darbina ar alternatīvajām degvielām un emisiju apjoms nepārsniedz 1 g CO₂/km.

Transportlīdzekļa atbilstība Euro V vai Euro VI prasībām nenozīmē, ka transportlīdzekļa emisijas apjoms ir atbilstošs noteiktajam bezemisiju transportlīdzekļa emisiju apjomam. Regulā Nr. 595/2009 (Euro V) un regulā Nr. 715/2007 (Euro V vai Euro VI) ietverta tikai CO₂ izmešu daudzuma noteikšanas metodoloģija un fiksēšana, bet tām nav noteiktu robežvērtību¹⁰. (23.02.2023.)

⁸ Parlamenta un Padomes 2009. gada 18. jūnija regulu Nr. 595/2009 par mehānisko transportlīdzekļu un motoru tipa apstiprinājumu attiecībā uz lielas celjspējas/kravnesības transportlīdzekļu radītām emisijām (Euro VI), par piekļuvi transportlīdzekļu remonta un tehniskās apkopes informācijai, par grozījumiem Regulā (EK) Nr. 715/2007 un Direktīvā 2007/46/EK un par Direktīvu 80/1269/EEK, 2005/55/EK un 2005/78/EK atcelšanu

⁹ Parlamenta un Padomes 2007. gada 20. jūnija regulu (EK) Nr. 715/2007 par tipa apstiprinājumu mehāniskiem transportlīdzekļiem attiecībā uz emisijām no vieglajiem pasažieru un komerciālajiem transportlīdzekļiem (Euro 5 un Euro 6) un par piekļuvi transportlīdzekļa remonta un tehniskās apkopes informācijai

¹⁰ Piemēram skatīt Iesniegumu izskatīšanas komisijas 2023. gada 18. janvāra lēmumu Nr. 4-2.2/22-26/2

“*Alternatīvās degvielas*”¹¹ ir degvielas vai enerģijas avoti, ar kuriem vismaz daļēji aizvieto fosilās naftas avotus transportlīdzekļu apgādē ar enerģiju un kuriem ir potenciāls veicināt transporta dekarbonizāciju un uzlabot transporta nozares ekoloģiskos rādītājus. Tās ir:

- elektrība,
- ūdeņradis,
- biodegvielas¹² – šķidrā vai gāzveida degviela, ko izmanto transportā un iegūst no biomasas),
- sintētiskās un parafīna degvielas,
- dabasgāze, tostarp biometānu, gāzveida agregātstāvoklī (saspīstā dabasgāze (CNG)) un šķidrā agregātstāvoklī (sašķidrinātā dabasgāze (LNG)),
- sašķidrinātā naftas gāze (LPG).

¹¹ Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvas 2014/94/ES izpratnē (pārņemta ar Alternatīvo degvielu attīstības plānu 2017.-2020. gadam, kas apstiprināts ar Ministru kabineta 2017. gada 25.aprīļa rīkojumu Nr.202. Definīcija “alternatīvā degviela” ir ietverta likumprojektā "Transporta enerģijas likums")

¹² definēts Direktīvas 2009/28/EK 2. panta i) punktā

Autotransporta līdzekļu iepirkumu veikšana – kā sasniegt noteikto mērķi

M un N kategorijas autotransporta līdzekļu iepirkumos pasūtītājs un sabiedrisko pakalpojumu sniedzējs ņem vērā ekspluatācijas ietekmi uz enerģētiku un vidi un šai nolūkā izvērtē vismaz enerģijas patēriņu un oglekļa dioksīda (CO₂) un piesārņotāju – slāpekļa oksīdu (NO_x), metānu nesaturošo ogļūdeņražu (NMHC) un cieto daļiņu (PM) emisiju apjomu. Vienlaikus ir jānodrošina noteiktā “tīro” autotransporta līdzekļu īpatsvara iegāde, lai kopā sasniegtu Latvijai noteiktos mērķrādītājus.

! M, un N, kategorijas autotransporta līdzekļiem, kas neatbilst “tīrā” autotransporta prasībām, jāpiemēro Ministru kabineta 2017. gada 20. jūnija noteikumos Nr. 353 “Prasības zaļajam publiskajam iepirkumam un to piemērošanas kārtība” noteiktās prasības. (papildināts 29.11.2023.)

Lai nodrošinātu valstij noteiktā mērķa sasniegšanu, ir paredzēts, ka publiskajos iepirkumos pasūtītājiem un sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem katrā iepirkumā jāiegādājas noteikts procents “tīro” autotransporta līdzekļu. Minētais attiecas gan uz iepirkumiem savām, gan padotības iestāžu un kapitālsabiedrību vajadzībām, gan centralizētajiem un kopīgiem iepirkumiem.¹³

! Pērkot “tīru” bezemisiju M₃ kategorijas autotransporta līdzekli, uz kuru nav attiecināms Publisko iepirkumu likuma 54. panta ceturtās daļas 3. punkta regulējums (piemēram, M₃ kategorijas II klases elektroautobuss), pasūtītājs var piemērot tādu regulējumu kā gadījumā, ja tiktu iegādāts M₃ kategorijas I klases elektroautobuss – nepiemērot Publisko iepirkumu likuma 54. panta pirmo daļu un 51. panta 3.¹ daļas 4. punktu, jo pēc būtības tiek iepirkts “tīrs” autotransporta līdzeklis. (papildināts 29.11.2023.)

Ņemot vērā, ka atsevišķos segmentos “tīro” autotransporta līdzekļu tirgus vēl nav pietiekami attīstīts un noteiktu vajadzību nodrošināšanai var būt nepieciešams iegādāties autotransporta līdzekļus, kas neatbilst “tīrā” autotransporta līdzekļa pazīmēm, ieteicams rīkot centralizētus vai kopīgus iepirkumus, vienā iepirkumā apvienojot lielāku autotransporta līdzekļu skaitu, tādējādi rodot iespēju iegādāties nepieciešamo autotransporta līdzekli, kas neatbilst “tīrā” autotransporta līdzekļa pazīmēm, skaitu, gan arī izpildot prasību par iegādājamo “tīro” autotransporta līdzekļu īpatsvaru (sk. piemērus skaidrojuma beigās). Vienlaikus Publisko iepirkumu likumā ir paredzēta arī iespēja resora ietvaros vienoties¹⁴ par to, ka kāds pasūtītājs iegādājas lielāku skaitu “tīro” transporta līdzekļu, lai kāds cits pasūtītājs varētu iegādāties sev nepieciešamos autotransporta līdzekļus, kas neatbilst “tīrā” autotransporta līdzekļa pazīmēm, vienlaikus nodrošinot, ka resora ietvaros tiek iegādāts kopējais “tīro” autotransporta līdzekļu īpatsvars.

¹³ Publisko iepirkumu likuma 54. panta pietā daļa un Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likuma 21. panta piektā daļa

¹⁴ Publisko iepirkumu likuma 54. panta ceturtā daļa un Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likuma 21. panta ceturtā daļa

Plānojot iepirkumus un atbilstoši Publisko iepirkumu likumam un Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likumam nosakot paredzamo līgumcenu, ir jāapvieno un paredzamās līgumcenas noteikšanas nolūkā kopā jāskaita vismaz šādu kategoriju grupu autotransporta līdzekļu izmaksas, ievērojot to izmantošanas mērķi un piegādātāju loku:

- M₁, M₂ un N₁ kategorijas autotransporta līdzekļu izmaksas,
- N₂ un N₃ kategorijas autotransporta līdzekļu izmaksas,
- M₃ kategorijas autotransporta līdzekļu izmaksas.

Iepirkumu uzraudzības biroja tīmekļa vietnē ir pieejams detalizētāks skaidrojums "Paredzamās līgumcenas noteikšanas pamatprincipi, lai izvēlētos atbilstošu iepirkuma procedūru"¹⁵.

Ar regulējumu ir noteikts sasniedzamais mērķis attiecībā uz "tīro" autotransporta līdzekļu īpatsvaru, iepērkot attiecīgos M un N kategoriju autotransporta līdzekļus, kā arī noteiktos pakalpojumus. Regulējums nenosaka konkrētu veidu, kā mērķis sasniedzams. Attiecīgi, lai nodrošinātu, ka tiek iepirkts noteikts apjoms "tīro" autotransporta līdzekļu, pasūtītājs var izvirzīt konkrētas minimālās prasības tehniskajās specifikācijās, tāpat tas var piemērot saimnieciski izdevīgākā piedāvājuma izvēles kritērijus un vērtēt attiecīgos parametrus, kas raksturo "tīro" transportlīdzekli. Tomēr tikai saimnieciski izdevīgākā piedāvājuma izvēles kritēriju izvirzīšana vienmēr var nenodrošināt, ka tiek piedāvāts autotransporta līdzeklis, kas atbilst "tīra" autotransporta līdzekļa pazīmēm.

Iepirkumu uzraudzības birojs, ņemot vērā tirgus attīstības stadiju, proti, to, ka ne visos segmentos ir pieejams "tīro" autotransporta līdzekļu piedāvājums un pastāv pietiekama konkurence, kā arī "tīro" autotransporta līdzekļu iegādes cena ir salīdzinoši augsta, piedāvā izmantot šādu pieeju:

- apzināt kopējo attiecīgajā kategoriju grupā iepērkamo autotransporta līdzekļu skaitu;
- apzināt un izvērtēt tirgus situāciju, noskaidrojot, attiecībā uz kuriem nepieciešamajiem autotransporta līdzekļiem var un uz kuriem nevar attiecināt "tīro" autotransporta līdzekļu prasības, ievērojot pasūtītāja vajadzības un tirgus situāciju;
- aprēķināt iepērkamo "tīro" autotransporta līdzekļu skaitu, nodrošinot, ka tiek paredzēts iepirkt noteikto īpatsvaru "tīro" autotransporta līdzekļu;
- "tīro" autotransporta līdzekļu iegādi izdalīt atsevišķā iepirkuma daļā, vienlaikus paredzot, ka gadījumā, ja "tīrie" autotransporta līdzekļi netiek iepirkti (piemēram, netiek saņemts piedāvājums), tad netiek iepirkti arī pārējie autotransporta līdzekļi pārējās iepirkuma daļās;
- attiecībā uz iepirkuma daļu, kurā paredzēts iegādāties "tīros" autotransporta līdzekļus, tehniskajās specifikācijās noteikt minimālās prasības, kas raksturo "tīro" transportlīdzekli (sk. tālāk skaidrojumā par pazīmēm, kurām jāatbilst "tīram" transportlīdzeklim);
- attiecībā uz iepirkuma daļu, kurā paredzēts iegādāties pārējos autotransporta līdzekļus, pasūtītājs ievēro Publisko iepirkumu likuma 51. panta trešajā prim daļā un Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likuma 57. panta trešajā prim daļā noteikto, ka papildus cenai ņem vērā un izvērtē vismaz enerģijas patēriņu un oglekļa dioksīda, slāpekļa oksīdu, metānu nesaturošo ogļūdeņražu un cieto daļiņu emisiju apjomu, piemēram, nosakot saimnieciski visizdevīgākā piedāvājuma vērtēšanas kritērijos enerģijas patēriņa, oglekļa dioksīda (CO₂) un piesārņotāju emisiju (NO_x, NMHC un PM) apjomus, paredz augstāku vērtējumu piedāvājumiem ar zemākiem enerģijas patēriņa un emisiju rādītājiem. Izmaksu aprēķina nodrošināšanai var izmantot Autotransporta darbmūža ekspluatācijas izmaksu

¹⁵ Papildus skatīt skaidrojumu "[Paredzamās līgumcenas noteikšanas pamatprincipi, lai izvēlētos atbilstošu iepirkuma procedūru](#)"

aprēķināšanas metodiku (kalkulatoru)¹⁶. Tehniskajā specifikācijā var papildus noteikt maksimāli pieļaujamo enerģijas patēriņu un oglekļa dioksīda un piesārņotāju emisiju apjomu un paredzēt izdevīguma punktu piešķiršanu tikai tādiem piedāvājumiem, kuros attiecīgie rādītāji ir zemāki par tehniskajā specifikācijā norādīto līmeni. (23.02.2023.)

- “Tīram” autotransporta līdzeklim tehniskajā specifikācijā kā minimālās atbilstības prasības nosaka:
 - M₁, M₂ vai N₁ kategorijas autotransporta līdzekļiem, ka pēc WLTP sistēmas CO₂ izmeši nedrīkst pārsniegt 50 g/km un piesārņotāju emisijas (PN un NO_x) reālos braukšanas apstākļos nepārsniedz 80 % no piemērojamajām emisiju robežvērtībām, kas noteiktas regulas Nr. 715/2007 I pielikumā. Atbilstību pārbauda pēc RDE vērtības, ko norāda automobiļa atbilstības sertifikāta 48.2. punktā¹⁷. Jāņem vērā, ka piemērojamās robežvērtības atšķiras dzirksteļaiždedzes un kompresijas dzinēju gadījumā, attiecīgi, ja pasūtītājs nenosaka izmantojamās fosilās degvielas veidu (benzīns vai dīzeļdegviela), tehniskajās specifikācijās norādāmas robežvērtības abu dzinēja veidu gadījumā.

Regulā Nr. 715/2007 noteiktās piemērojamās EURO IV robežvērtības

Kategorija	Klase	Atskaites masa	Slāpekļa oksīdu masa (NO _x) (mg/km)				Cieto daļiņu skaits (PN) (#/km)	
			Benzīns		Dīzelis		Dīzelis	
			Norma	80%	Norma	80%	Norma	80%
M	-	Visas	60	48	80	64	6.0x10 ¹¹	0.48x10 ¹¹
N ₁	I	RM ≤ 1305	60	48	80	64	6.0x10 ¹¹	0.48x10 ¹¹
	II	1305 < RM ≤ 1760	75	60	80	64	6.0x10 ¹¹	0.48x10 ¹¹
	III	1760 < RM	82	65,6	125	100	6.0x10 ¹¹	0.48x10 ¹¹

- N₂, N₃ vai M₃ kategorijas autotransporta līdzeklim, ka tas darbināms ar:
 - alternatīvām degvielām, izņemot degvielas, kuras neatbilst zemas netiešās zemes izmantošanas maiņas riskam atbilstoši normatīvajiem aktiem par biodegvielu un bioloģisko šķidro kurināmo ilgtspējas kritērijiem, to ieviešanas mehānismu un uzraudzības un kontroles kārtību vai
 - šķidrām biodegvielām, sintētiskām vai parafinizētām degvielām, minētās degvielas netiek jauktas ar tradicionālajām fosilajām degvielām;
- iegādājoties M₃ kategorijas autotransporta līdzekļus, 50% no “tīriem” ir jābūt bezemisiju autotransporta līdzekļiem, kas ir “tīrs” elektrotransportlīdzeklis vai autotransporta līdzeklis, kas darbināms ar
 - alternatīvām degvielām, izņemot, kas neatbilst zemas netiešās zemes izmantošanas maiņas riskam atbilstoši normatīvajiem aktiem par biodegvielu un bioloģisko šķidro kurināmo ilgtspējas kritērijiem, to ieviešanas mehānismu un uzraudzības un kontroles kārtību, bez iekšdedzes motora;

¹⁶ <https://www.iub.gov.lv/lv/autotransporta-darbmaza-ekspluatācijas-izmaksu-metodika>

¹⁷ atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2007/46/EK (*) IX pielikumam (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/lv/TXT/?uri=CELEX:32018R0858>)

- ar tādu iekšdedzes motoru, kur:
 - a. emisijas ir mazāk nekā 1 g CO₂/kWh, mērot saskaņā ar regulu Nr. 595/2009¹⁸ (Euro VI);
 - b. emisijas ir mazāk nekā 1 g CO₂/km, mērot saskaņā ar regulu Nr. 715/2007¹⁹ (Euro V un Euro VI).

Faktu, vai autotransporta līdzeklis ir “tīrs”, var apliecināt tikai ar atbilstības sertifikātu (tajā norādītajiem attiecīgajiem parametriem), ko izsniedz katram autotransporta līdzeklim atsevišķi pēc tam, kad tas saražots. Attiecīgi šāda sertifikāta iesniegšana piedāvājumā var būt neiespējama, taču iepirkuma dokumentācijā pasūtītājs var prasīt apliecinājumu, ka pretendents līguma izpildē piegādās “tīru” autotransporta līdzekli, un sankcijas, ja automobilis neatbildīs prasībām.

¹⁸ Parlamenta un Padomes 2009. gada 18. jūnija regulu Nr. 595/2009 par mehānisko transportlīdzekļu un motoru tipa apstiprinājumu attiecībā uz lielas celjspējas/kravnesības transportlīdzekļu radītām emisijām (Euro VI), par piekļuvi transportlīdzekļu remonta un tehniskās apkopes informācijai, par grozījumiem Regulā (EK) Nr. 715/2007 un Direktīvā 2007/46/EK un par Direktīvu 80/1269/EEK, 2005/55/EK un 2005/78/EK atcelšanu

¹⁹ Parlamenta un Padomes 2007. gada 20. jūnija regulu (EK) Nr. 715/2007 par tipa apstiprinājumu mehāniskiem transportlīdzekļiem attiecībā uz emisijām no vieglajiem pasažieru un komerciālajiem transportlīdzekļiem (Euro 5 un Euro 6) un par piekļuvi transportlīdzekļa remonta un tehniskās apkopes informācijai

Paziņojumu aizpildīšana Publikāciju vadības sistēmā e-veidlapas

Pēc iepirkuma līguma noslēgšanas, pasūtītājs arī Publikāciju vadības sistēmā e-veidlapās norāda, cik “tīrie” vai lielas noslodzes bezemisiju autotransporta līdzekļi iegādāti, to norādot:

- Informatīvā paziņojuma par noslēgto līgumu sadaļā Iepirkuma priekšmeta detalizācija apakšsadaļā – Stratēģiskais iepirkums;
- Paziņojuma par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu sadaļā Iepirkuma priekšmeta detalizācija apakšsadaļā – Stratēģiskais iepirkums;
- Paziņojuma par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu (sabiedriskie pakalpojumi) sadaļā Iepirkuma priekšmeta detalizācija apakšsadaļā – Stratēģiskais iepirkums.

Paziņojumā norāda kopējo attiecīgās kategorijas autotransporta līdzekļu skaitu un “tīro” un bezemisiju autotransporta līdzekļu skaitu.

Iepirkuma priekšmeta detalizācija

1

Iepirkuma priekšmeta detalizācija Informācija par rezultātu Stratēģiskais iepirkums Līguma informācija

Stratēģiskais iepirkums

Norādiet, vai iepirkums atbilst kādai no šīm vērtībām? *

Transportlīdzekļu skaits iepirkumā

Ievadiet transportlīdzekļu skaitu iepirkumā

Kategorija	Skaits kopā	Tīrie transportlīdzekļi	Bezemisiju transportlīdzekļi
M1 (pasažieru automobīlis)	<input type="text"/>	<input type="text"/>	
M2 (autobuss līdz 5 t)	<input type="text"/>	<input type="text"/>	
M3 (autobuss virs 5 t)	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
N1 (Vieglais komerciālais transportlīdzeklis)	<input type="text"/>	<input type="text"/>	
N2 kravas transportlīdzeklis (3,5 līdz 12 tonnas)	<input type="text"/>	<input type="text"/>	
N3 kravas transportlīdzeklis virs 12 t)	<input type="text"/>	<input type="text"/>	

Check III

(papildināts 29.11.2023.)

Informācijas sniegšana pārbūves gadījumā

Ja pasūtītājs pārbūvē (modernizē) esošu autotransporta līdzekli un pārbūves rezultātā autotransporta līdzeklis atbilst “tīra” autotransporta līdzekļa pazīmēm, pasūtītājs ir tiesīgs to pieskaitīt iepirktajiem “tīrajiem” autotransporta līdzekļiem un ņemt vērā mērķrādītāju izpildes aprēķinā. Par šādām pārbūvētām informāciju nosūta Iepirkumu uzraudzības birojam.

Mērķu izpildes novērtēšana

Pēc Eiropas Komisijas pieprasījuma dalībvalsts sniedz informāciju par valstij izvirzītā mērķa sasniegšanu “tīrā” autotransporta iepirkumos. Atskaitīšanās notiks katra perioda beigās un starp periodiem, informējot par sasniegto progresu. Pirmoreiz informācija jāsniedz Eiropas Komisijai jau līdz 2022. gada 2. augustam²⁰.

Atskaitei mērķrādījumus izgūs no rezultātu paziņojumiem Publikāciju vadības sistēmā un attiecīgi – Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī par iegādātā autotransporta apjomu. Ir svarīgi, lai pasūtītāji un sabiedrisko pakalpojumu sniedzēji norādītu korektus un precīzus datus par iegādāto autotransportu (gan kopējo skaitu, gan “tīro” autotransporta līdzekļu skaitu). Ja Latvijai noteiktie mērķrādītāji nebūs sasniegti, tiks vērtēts arī katra pasūtītāja un sabiedrisko pakalpojumu sniedzēja ieguldījums, sniedzot informāciju Ministru kabinetam, par iespējamem papildu pasākumiem mērķrādītāju sasniegšanas nodrošināšanai.

²⁰ Papildus skatīt informāciju par “tīrā” transportlīdzekļu mērķkritēriju sasniegšanu [Iepirkumu uzraudzības biroja tīmekļvietnē](#)

Piemēri iepērkamo "tīro" autotransporta līdzekļu skaita aprēķināšanai

Zemas noslodzes M_1 , M_2 vai N_1 kategorijas autotransporta iepirkumi

Ja pasūtītājs plāno iegādāties tikai 1 vieglo transportlīdzekli, tad tam jābūt "tīram".

Ja pasūtītājs plāno iegādāties 2 vieglos autotransporta līdzekļus, tad vienam no tiem jābūt "tīram".

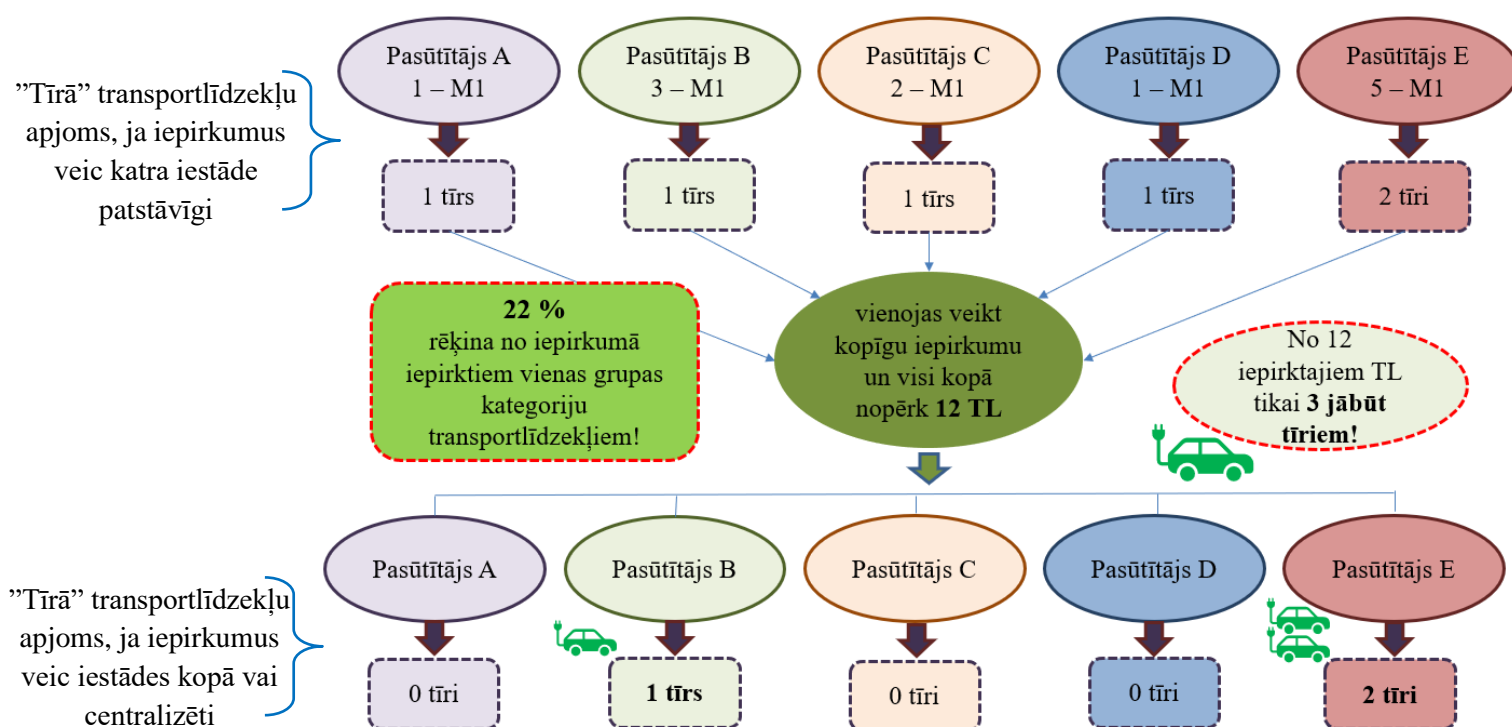
Ja pasūtītājam un tā padotības iestādēm 3 gadu laikā kopā nepieciešami 12 viegļie autotransporta līdzekļi, no tiem 3 autotransporta līdzekļi (22%) jāiegādājas "tīri". Ja pasūtītājs iegādājas šo autotransporta līdzekļu skaitu 3 gados, arī "tīro" autotransporta līdzekļu skaitu viena iepirkuma ietvaros var sadalīt pa 3 gadiem.

Ja pašvaldībai nepieciešamas 3 automašīnas administrācijas vajadzībām un 3 mikroautobusi pašdarbības kolektīvu vajadzībām, tā kā visi nepieciešamie autotransporta līdzekļi ir ieskaitāmi vienā kategoriju grupā – pasažieru autotransporta līdzekļi ir M_1 klase, savukārt mikroautobusi ir M_2 klase, kopējo iepirkuma līgumcenu nosaka visiem autotransporta līdzekļiem kopā, no kā aprēķina 22%. Proti, no 6 autotransporta līdzekļiem "tīriem" jābūt vismaz 2.

Centralizēts/ kopīgs iepirkums

Centralizēta / kopīga iepirkuma gadījumā pasūtītāji / sabiedrisko pakalpojumu sniedzēji var vienoties, kurš no tiem un kādas kategorijas "tīros" autotransporta līdzekļus iegādājas.

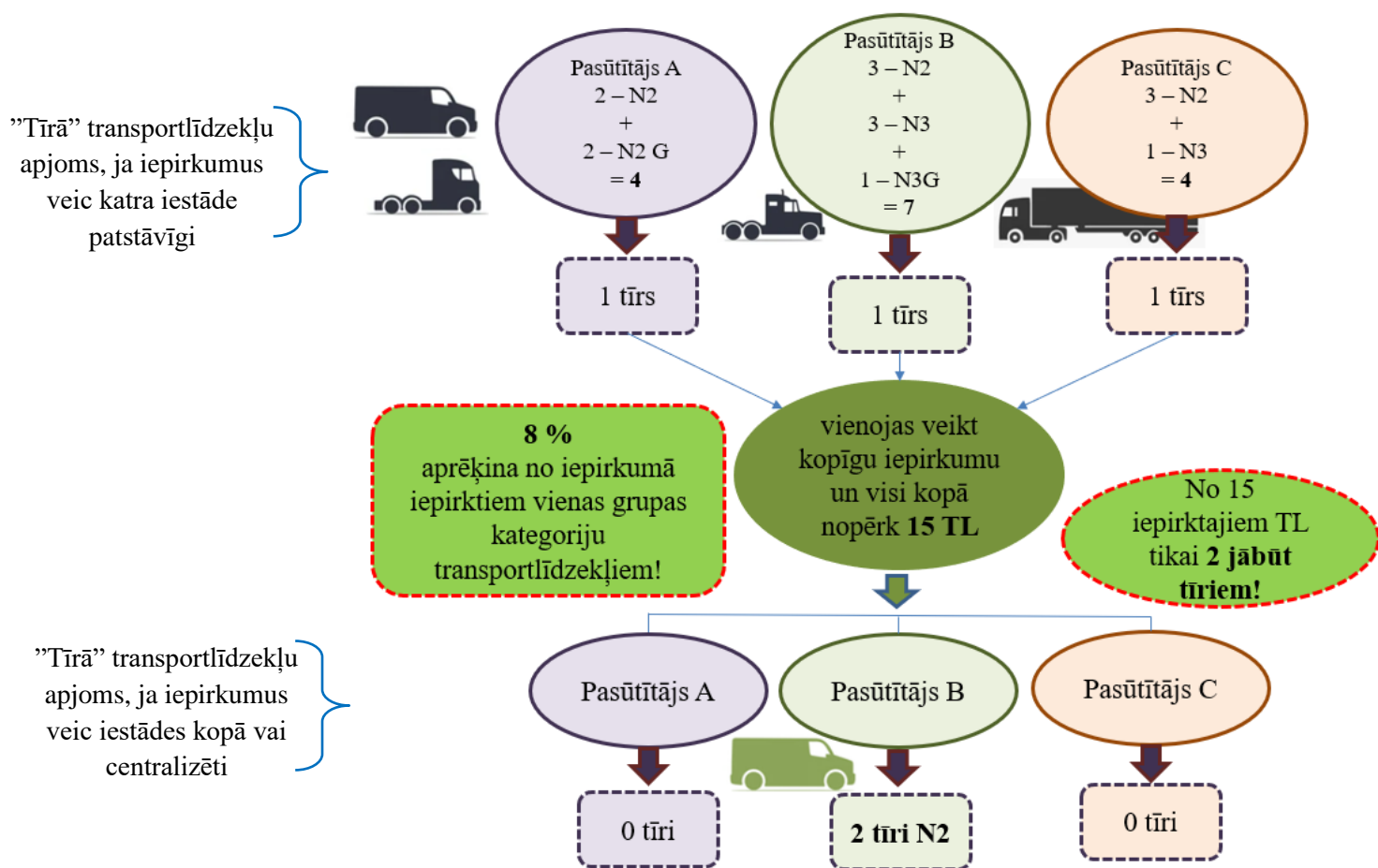
Piemērā, ja katram pasūtītājam, atsevišķi rīkojot iepirkumu, jāiegādājas viens "tīrais" transportlīdzeklis, tad kopīgā iepirkumā, skaitot kopā nepieciešamo autotransporta līdzekļu skaitu un aprēķinot no tā nepieciešamo procentuālo lielumu, kāds no pasūtītājiem var neiepirkt nevienu tīru transportlīdzekli.

Augstas noslodzes N_2 , N_3 un M_3 kategorijas autotransporta iepirkumi

Piemērs N_2 vai N_3 kategorijas autotransporta iepirkumam:

Centralizēts iepirkums smagā komerctransporta iepirkumam – nepieciešamo “tīro” autotransporta līdzekļu skaitu nosaka no kopējā autotransporta līdzekļu skaita. Līdz ar to pat tikai **vienam pasūtītājam** iegādājoties “tīrus” autotransporta līdzekļus, ir izpildīts mērķis 8 % tīru autotransporta līdzekļu katrā iepirkumā!

Piemērs M₃ kategorijas autotransporta iepirkumam

Pērkot, nomājot vai īrējot I un/vai A klases M₃ kategorijas transportlīdzekli, jāievēro, ka no iepērkamajiem autotransporta līdzekļiem 35% ir jābūt "tīriem", savukārt no tiem 50% jābūt bezemisiju.

